YÖRÜKLER II

2022

BURSA

Türk Dünyası Kültür Başkenti

Editörler:
İlhan Şahin
Aymira Taşbaş - Erhan Taşbaş

OSMANGAZİ
BELEDİYESİ

BURSA
OSMANGAZİ BELEDİYESİ YAYINLARI
Ulubatlı Hasan Bulvarı No: 6 Santral Garaj / Bursa
Tel: 0.224.444 16 01 Faks: 0.0224.270 70 63
www.osmangazi-bld.gov.tr

YÖRÜKLER II

Editörler
İlhan Şahin
Aymira Taşbaş - Erhan Taşbaş

Proje Koordinatörleri
Cem Kürşad Hasanoğlu
Gülşah Cebelli Öncel

İç Tasarım
İlhan Şahin

Kapak Tasarım
Mehmet Temelli

Baskı: Aralık 2022

ISBN: 978-975-2406-50-6

Kapak: 2022 Bursa Türk Dünyası Kültür Başkenti Logosu

Baskı ve Cilt:
SALMAT BASIM YAYINCILIK
Zübeyde Hanım Mah. Sebzebahçeleri Cad.
(B.San.1. Cadde) Arpacıoğlu İşhanı No: 95/1
İskitler Altındağ/ANKARA Tel: 0312 341 10 20
Sertifika No: 47771

21
"Ben Yurdumu Koyup Anda Varmazın!": Yörük Olmaları Muhtemel Dizdarlara Dair Notlar

Abdulhadi Uysal[*]

"I don't leave my homeland and reach the castle": Notes on the Castellans who are Likely to be Nomads

Summary

*Dizdār*s (castellans, heads of castle garrisons) draw attention as an interesting group among *tīmār*-holders who perform military service for the Ottoman Empire. There are many records in the *tīmār-ze'āmet rūznāmçe defterleri* (daybooks of tīmār-bestowals) about *dizdār*s who were dismissed from their *tīmār*-holding statues due to the misconducts they had committed. From these records, it is understood that among the dismissed *dizdār*s, there are certain *dizdār*s in the provinces who tended to act on their own, arbitrarily and independently from the central authority. These *dizdār*s, who neglected their duties in castles, stayed with their flocks of sheep for months, could not live in a certain place, had a free lifestyle and were engaged in animal husbandry, can be assumed to have been nomadic Turkomans. In this study, some considerations will be made about the *dizdār*s of various regions of Anatolia who were likely to be nomads, based on *tīmār-ze'āmet rūznāmçe* registers which belongs to the 16th century.

Keywords: *dizdār*s, nomads, *tīmār-ze'āmet rūznāmçe* registers, Anatolia, nomadic Turkomans.

Giriş

Osmanlı kanunnamelerinde hayat tarzlarına binaen "lâ-mekân" şeklinde tanımlanan[1] konargöçer/yörük toplulukların Osmanlı toplumunun umumî yapısı içerisinde mühim bir yeri bulunmaktadır. Ö. L. Barkan'ın tarihî demografi üzerine yaptığı önemli çalışmalar, dönem itibariyle bu yazımızın odak noktasını teşkil eden XVI. yüzyıl başlarında Osmanlı Anadolu'sundaki vergi mükelleflerinin – yani bir dereceye kadar toplam nüfusun – yaklaşık olarak %15'inin konargöçer hayat tarzına sahip olduğunu gös-

---

* Araştırma Görevlisi, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İstanbul, Türkiye. Arşivde tespit ettiğim bazı kayıtlarda kendilerinden bahsedilen dizdarların muhtemelen yörük olduklarını ifade ederek beni bu konuda çalışmaya sevk eden muhterem hocam Prof. Dr. İlhan Şahin'e ve bu kayıtların tahlilinde kendisine danıştığım kıymetli hocam Prof. Dr. Feridun M. Emecen'e müteşekkirim.

[1] Mesela Tanrıdağı Yörükleri Piyâdegân Defteri Kanunnamesi'nde şu şekilde geçmektedir: *"...yörük lâ-mekândır, ta'y[î]n-i toprak olmaz, her kanda dilerler ise gezerler..."* (BOA, *Tahrir Defteri*, nr. 230, s. 3).

termektedir[2]. Osmanlı döneminde yörüklerin tamamen başlarına buyruk bir şekilde yaşamayıp yapılan tahrirlerle idarî üniteler hâlinde teşkilatlandırılıp vergilendirildikleri, ayrıca yaya-müsellemlik, zahire ve hayvan nakli ile derbendçilik gibi hizmetlerde kendilerinden faydalanılarak Osmanlı İmparatorluğu'nun idarî, hukukî ve askerî nizamına entegre edildikleri iyi bilinen bir keyfiyettir[3]. Sistematik bir şekilde bu gruplar arasından seçilerek görevlendirilmemiş olsalar da arşiv kayıtlarına yansıdığı kadarıyla dizdarlar arasında da yörük olması muhtemel kimselerin bulunduğu söylenebilir. Bu kısa yazıda Anadolu Eyaleti'ne ait timar tevcih defterleri arasında rastladığımız ve yörük olduğunu düşündüğümüz dizdarlara ait iki kayıt bu bakımdan tahlil edilmeye çalışılacaktır.

Dizdarlara Dair Bir Kaynak Olarak Timar Tevcih Defterleri

XV. yüzyılda ve XVI. yüzyılın başlarında Anadolu ve Rumeli'de bir kısmı o bölgelere hâkim olan önceki devletlerden kalan, bir kısmı ise Osmanlılarca inşa edilen irili ufaklı birçok kalenin başında bulunan dizdarlara ait bilgiler Osmanlı bürokrasisinin o dönemde tuttuğu kayıtların pek azının bugüne ulaşması dolayısıyla sınırlıdır. Sultan II. Bayezid (1481-1512) devrine ait ahkâm defterleri[4] dizdarların müdahil oldukları bazı meselelere dair hükümlerin yanı sıra doğrudan onlara hitaben yazılmış hükümlerin suretlerini de ihtiva etmeleri bakımından mühimdir. Aynı döneme ait kazıyye defterlerinde[5] de teftişe tâbi tutulan dizdarlarla ilgili detaylı kayıtlara rastlanmaktadır. Ulufeli dizdarlar da bulunmakla beraber erken tarihlerden itibaren dizdarların birçoğunun tasarruf ettikleri timarlar sayesinde geçimlerini sağladıkları ifade edilebilir[6]. Anadolu ve Rumeli'deki dizdarlardan bahsedilen bazı kayıtlarda dizdarların timarlarının "serbest timar" statüsünde olduğu da belirtilmektedir[7]. Dolayısıyla dizdarların timar tasarruf etme-

---

2 İlhan Şahin, "Review of the Recent Studies on the Nomads (*Yörüks*) in the Ottoman Empire", *Osmanlı Döneminde Konar-Göçerler*, İstanbul, 2006, s. 41. Bu tahmin imparatorluğun yalnızca Anadolu Eyâleti'ni değil, Rum, Karaman ve Dulkadir eyaletlerini de kapsamaktadır.

3 Mesela bkz. İ. Şahin'in 2. dipnotta zikredilen eserinin "Göçebe Gruplar ve Organizasyonları" başlıklı ikinci bölümündeki makaleler, bilhassa s. 173-213.

4 Feridun M. Emecen – İlhan Şahin, *II. Bayezid Dönemi Ahkâm Defterleri*, Ankara, 2021.

5 Fatma Erdim, *Osmanlı Bürokrasi Geleneğinde "Kazâyâ" Usûlü – II. Bayezid Dönemine Ait Kazıyye Defterleri*, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (yüksek lisans tezi), İstanbul, 2017.

6 Niocară Beldiceanu, *XIV. Yüzyıldan XVI. Yüzyıla Osmanlı Devleti'nde Tımar* (trc. Mehmet Ali Kılıçbay), İstanbul, 1985, s. 45; Emecen – Şahin, *II. Bayezid Dönemi Ahkâm Defterleri*, s. 296. Burada, 291 numaralı kayıtta da Bosna'daki bazı kalelerde vazifeli bulunan dizdar, kethuda ve hisar erenlerine "ulûfelerine bedel" timar tahsisi söz konusu edilmektedir.

7 Emecen – Şahin, *II. Bayezid Dönemi Ahkâm Defterleri*, s. 196, 309.

leri keyfiyeti, timar sisteminin önemli kaynaklarından olan timar-zeamet ruznamçe defterlerini dizdarlar üzerine yapılacak araştırmalar için önemli bir kaynak serisi olarak ön plana çıkarmaktadır.

Timar-zeamet ruznamçe defterlerinde dizdarlarla alakalı bilgiler umumiyetle onlar hakkında merkeze intikal eden şikâyetlerin satır aralarında yer alan karineler üzerinden istihraç edilebilmektedir. XV. yüzyıl sonlarına ait olup günümüze ulaşabilen az sayıda timar tevcih defterinde dizdarlara ve hisar erenlerine tahsis edilen timarlara ait kayıtlara ve zikredilen türde şikâyetlere rastlanmaktaysa da bu kayıtlarda dile getirilen hususların sonraki dönemlere ait defterlere nazaran daha az teferruat ihtiva etmesi dolayısıyla bunlardan tarihî malumat elde etmek birçok durumda mümkün değildir. Mesela 1487-1489 yıllarına ait timar tezkiresi kayıtlarını muhtevi olan bir defterde dizdarlar hakkında detaylı bilgilere pek rastlanmazken onların idaresi altında bulunan hisar erleri için de *"hisâr erliği idermiş, [tîmârı] bir sebeble alınup âhara virilmiş"* ve *"hizmetinde kusûrı olduğı sebebden alınup"* gibi mübhem ve ayrıntıdan mahrum kayıtlara çokça tesadüf edilmektedir[8]. Erken tarihli bu defterlerden dizdarlar ve kale halkı hakkında edinilebilecek bilgiler sınırlıdır. Bununla beraber, XVI. yüzyıla ait timar tevcih defterlerinde timar erbâbıyla ilgili yer yer şer'iyye sicillerindeki kayıtları andıracak şekilde teferruata ve hatta tarafların beyanlarına yer verildiği dikkat çekmektedir. İşte bu yazıda bazı dizdarların menşeine dair tahmin yürütmemizi mümkün kılan da bu gibi ayrıntılardır.

Yörük Olması Muhtemel Dizdarlar

Osmanlı idaresinin muhtelif dönemlerde bazı yörük gruplarını dizdarların ve müstahfızların emri altında olmaları kaydıyla kale muhafazasına memur ettiği bilinmektedir[9]. Bir nevi hisar erenliği yapan bu gibi yörüklerin yanı sıra, hisar erenlerinin amiri mesabesinde olan dizdarlar arasında da yörük menşeli olması muhtemel kimselere ait tarihî kayıtlara rastlanmıştır. Burada incelenecek olan ilk kayıt 1517-1521 yıllarına ait kayıtları ihtiva eden 1 numaralı timar-zeamet ruznamçe defterinin Hudavendigar sancağına ait kısmında yer almakta olup 1519 tarihlidir. Kayıtta Yenice Kalesi dizdarı Mustafa'nın esas itibariyle o yöreden olmakla beraber *"ecnebî ve hâricden kimesne"* olduğu belirtilmektedir. Bu ifade onun askerî

---

[8] BOA, MAD, nr. 17893, s. 12/1, 74/2. Bu defterde çeşitli ayrıntıları ihtiva eden kayıtlar da yok değildir, birkaçı için bkz. s. 101/2, 131/2, 131/3.

[9] 1-3 Temmuz 2022 tarihleri arasında tertip edilen *Uluslararası Avrasya'da Göç Hareketleri: Orta Asya ve Anadolu'dan Balkanlara Yörükler Sempozyumu*'nda Mehmet İnbaşı'nın "Osmanlı Ordusunun Balkanlar'daki Yardımcı Sınıfı Rumeli Yörükleri" ve Alpaslan Demir'in "Mühimme Defterlerine Göre Tanrıdağ Yörüklerinin Sosyo-Ekonomik ve İdari Yapıları Hakkında Genel Bir Değerlendirme" başlıklı tebliğlerinde mühimme defterlerine dayalı olarak kale muhafazası hizmeti gören yörüklere dair bilgiler verilmiştir.

zümreye mensup olmadığına ve reayadan olduğuna işaret ediyor olmalıdır. Önceleri Yenice Kalesi'nde kapıcı iken *"bir tarîk-ile"* kalenin dizdarlığına tayin edilmiştir. Metnin devamında Mustafa'nın kaleyi olması gerektiği gibi muhafaza edemediğinden söz edilmekte ve *"her zamânda fesâdı eksük olmayup hattâ koyun sağımı vaktinde ekser evkātda üç ay mikdârı öyle kal'adan taşra koyunı yanında olur."* şeklinde dikkat çekici ithamlara yer verilmektedir[10]. Dizdar Mustafa'nın aslında reayadan olması, koyun sağımı mevsiminde kaleyi terk ederek üç ay gibi uzun bir süre koyunlarının yanında muhtemelen yaylada durması, akıllara derhal onun yöredeki konargöçer yahut yarı-yerleşik bir aşirete mensup olma ihtimalini getirmektedir. Biraz ileri bir yorum gibi görülebilirse de Mustafa'nın yayladan getirdiği yağ, süt vb. ürünleri bölgenin kadısına takdim ederek "bir şekilde" kapıcılık ve dizdarlık vazifelerini kendi uhdesine almayı başarmış olması hiç de ihtimal dışı değildir. Zira dizdar tayinleri ve azillerinde umumiyetle kadı arzlarının önemli rolü bulunmaktaydı[11]. Ayazmend kadısı Yenice dizdarının durumunu Manisa Kalesi'nin sabık kethüdası Ali vasıtasıyla merkeze arz etmiş fakat 3000 akçe gibi aslında düşük bir geliri olan Yenice dizdarlığının Ali'ye "ziyâde geldiği" belirtilerek dizdarlık Bozcaada'nın eski dizdarı İlyas'a tevcih edilmiştir. Mustafa hakkındaki şikâyetin Ali'nin tavassutuyla bildirilmesi ve Ali'nin Yenice dizdarlığını üzerine almak istemesi onun Mustafa'nın mansıbına göz diktiğini ve vazifesini bırakıp koyunlarının yanına gitmesini ortaya çıkaranın kendisi olduğunu düşündürmektedir.

Bu kayıtta nakledilen hadiselerin merkezinde yer alan Yenice'nin tam olarak neresi olduğu hususunda bir belirsizlik bulunmaktadır. Dolayısıyla burada Anadolu ve Rumeli'nde çokça görülen bir yer adı olan Yenice'nin hangi Yenice olduğu bir problem teşkil eder. Kayıt, defterin Hudavendigar sancağına ait kayıtları ihtiva eden kısmına yazılmış olmakla beraber diğer kayıtların aksine serlevhada "livâ-i Hudavendigar" ibaresi bulunmamaktadır. Metinde geçen Ayazmend kadısı ve sabık Manisa Kalesi kethüdasının da meseleye müdahil olması, mevzubahis Yenice'nin sınırları bu kadar batıya uzanmayan Hudavendigar sancağına tâbi olmayabileceğini akla getirmekte ve bizi başka alternatifler aramaya sevk etmektedir. Bu noktada Çanakkale'nin bir ilçesi olan Yenice üzerinde durulabilir. Burası Mustafa'nın azliyle onun yerini alan İlyas'ın eski vazife yeri olan Bozcaada'ya da oldukça yakındır (Mamaafih dizdarların "kariyer"leri boyunca daima birbirine yakın yerlerde görev yapmalarının bir kaide olmadığı da unutulmamalıdır). Dahası, Çanakkale'deki Yenice, Kazdağları'na çok yakın bir mevkide olup yörüklerin yoğun olarak yaşadığı bir bölge olarak da bilinmektedir[12]. Ayrıca, 1498 tarihli bir dizdar tayin kaydında Çanakkale

---

[10] BOA, DFE.RZ. nr. 1, s. 333/1 (Kaydın metni için bkz. Ekler).

[11] Kadıların şikâyetleri için bkz. DFE.RZ. nr. 1, s. 3/1, 3/3, 252/1, 522/1, 747/2.

[12] Okan Yaşar – Funda Örge Yaşar, "Ayvacık, Bayramiç, Çan, Ezine ve Yenice (Ça-

havalisini de içine alan Karesi sancağı dahilindeki Yenice Kalesi'nin "der -kurb-i Bergama" şeklinde tarif edilmesi ve buranın dizdarının Bergama ve Ayazmend kadıları tarafından teftiş edildiğinin belirtilmesi[13] bu kanaatimizi destekleyip kalenin yeri hususundaki belirsizliği büyük ölçüde gidermekte ve ilgili kaydın sehven Hudâvendigâr sancağına ait kayıtların olduğu kısma kaydedildiğini ortaya koymaktadır[14].

Yörük olma ihtimali üzerinde durulacak diğer dizdar 1518 yılında Kütahya sancağına tâbi Eğrigöz Kalesi'nin dizdarı olan Seydi Ali'dir. Zikredilen timar tevcih defterinde yer alan ilgili kayıtta Seydi Ali'nin, hakkında şikâyet bulunulan birçok dizdara benzer şekilde kaleye uğramayıp vazifesini ifa etmediği, kaleye sadece bir kere gelip iki gece durup gittiği belirtilmektedir. Seydi Ali defterdeki kayda göre durumu soruşturup kendisini vazifesi başına davet edenlere *"Ben yurdumı koyup anda varmazın. Kime virürlerse virsünler!"* şeklinde olmayacak bir üslupla cevap vermiştir[15]. Seydi Ali'nin bu cümlesinde sarf ettiği "yurt" lafzı, bir yerde sabit bir şekilde durmaktansa yurdunda olmayı yeğlemesi, görevinin başında olması ile ilgili sözlere aldırmaması ve serbest bir hayat tarzına sahip olması sebebiyle onun yörük olduğu düşünülebilir. Ayrıca Kütahya da yörüklerin yoğun olarak bulunduğu bir yer olarak dikkat çekmektedir. Buradaki pek çok yörüğün yerleşik hayata geçtiği ancak yörüklük ile yerleşiklik arasındaki farkın az olduğu ve bu iki hayat tarzı arasında geçişlerin söz konusu olduğu bilinmektedir. Bununla beraber, Eğrigöz'ün sancağın diğer kazalarına nazaran çok daha az yörük barındıran bir bölge olduğu tespit edilmiştir[16]. İlaveten, "Seydî" isminin şehirlilerce kullanılan kitâbî kaynaklı bir ad olduğu zannedilebilirse de XV. yüzyıl sonlarında bazı yörük grupları arasında bu ismi taşıyanlara tesadüf edilmiştir[17].

Burada dizdarlarla ilgili bir hususa daha temas etmek gerekmektedir. Dizdarlarla ilgili yapılan çalışmalarda dizdarların gelirlerinin umumiyetle az oluşu (mesela 10.000 akçe) sebebiyle kendilerinin ek işlere yöneldikleri

---

nakkale İli) İlçelerinde Köy Adlarının Kaynakları", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. III, sy. 11 (2010), s. 609.

13 BOA, MAD, nr. 15287, s. 83/2.

14 Kaydın sehven buraya kaydedilmesi Hudâvendigâr sancağında da "Yenice" adlı bir kalenin bulunmasından kaynaklanmış olmalıdır. Bkz. *166 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri (937/1530)*, krş. s. 1-2.

15 BOA, DFE.RZ. nr. 1, s. 183/1 (Kaydın metni için bkz. Ekler).

16 Sadullah Gülten, "XVI. Yüzyılda Kütahya Sancağı'nda Yörükler", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sy. 28 (2010), s. 192-193.

17 Bu hususta bkz. 9 numaralı dipnottta ismi zikredilen sempozyumda Kadir Pürlü tarafından verilen "XV. Yüzyıl Sonlarında Ulu Yörük Teşekkülüne Bağlı İlbeyli Aşireti Vergi Mükelleflerinin AdlarıÜzerine Bir Değerlendirme" başlıklı tebliğin ilgili kısımları.

tespit edilmiştir[18]. İlgili kayıttan Eğrigöz Kalesi dizdarlığının da yıllık 5000 akçe gibi çok az bir gelir getirdiği anlaşılmaktadır. Ancak Seydi Ali'nin tam tersi bir durumda olduğu, *"Kime virürlerse virsünler!"* demesine bakılırsa uhdesindeki dizdarlığı kaybetmekten hiç de endişelenmediği, yani dizdarlığın yanında ek bir iş yapmayıp bilakis asıl meşguliyetinin yanında ek iş olarak dizdarlık yaptığı tahmin edilebilir.

Sonuç olarak dizdarlar hakkında bilhassa kaynakların sınırlı olduğu XV. yüzyıl ve XVI. yüzyılın başı gibi erken dönemler için timar-zeamet ruznamçe defterlerinin önemli bir kaynak olduğu belirtilmelidir. Bu defterler arasında teferruatlı kayıtları ihtiva edenlerinin dizdarların menşeine ve ilgili kalelerdeki idarî meselelere dair bilgiler sağladığı söylenebilir. Kesin bir hüküm vermek doğru olmamakla beraber burada incelenen kayıtlarda haklarında şikâyetlerin dile getirildiği dizdarların yörük olma ihtimalleri üzerinde durularak bu hususta tahminler yürütülmüş ve bu kimselerin hayat tarzlarının bazı idarî problemleri beraberinde getirdiği görülmüştür.

Kaynaklar

Arşiv Kaynakları

BOA (Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi), DFE.RZ. nr. 1.

BOA, MAD. nr. 15287, 17893.

BOA, *Tahrir Defteri*, nr. 230.

166 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri (937/1530), haz. A. Özkılınç, A. Coşkun vd., Ankara: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, 1995.

Araştırma Eserleri

Beldiceanu, Niocară, *XIV. Yüzyıldan XVI. Yüzyıla Osmanlı Devleti'nde Tımar* (trc. Mehmet Ali Kılıçbay), İstanbul: Teori Yayınları, 1985.

Demir, Alpaslan, "Mühimme Defterlerine Göre Tanrıdağ Yörüklerinin Sosyo-Ekonomik ve İdari Yapıları Hakkında Genel Bir Değerlendirme", *Uluslar arası Avrasya'da Göç Hareketleri: Orta Asya ve Anadolu'dan Balkanlara Yörükler Sempozyumu*,1-3 Temmuz 2022, Bursa (tebliğ).

Emecen, Feridun M. – İlhan Şahin, *II. Bayezid Dönemi Ahkâm Defterleri*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2021.

Erdim, Fatma, *Osmanlı Bürokrasi Geleneğinde "Kazâyâ" Usûlü – II. Bayezid Dönemine Ait Kazıyye Defterleri*, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (yüksek lisans tezi), İstanbul, 2017.

Gülten, Sadullah, "XVI. Yüzyılda Kütahya Sancağı'nda Yörükler", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sy. 28 (2010), s. 171-193.

İnbaşı, Mehmet, "Osmanlı Ordusunun Balkanlar'daki Yardımcı Sınıfı Rumeli Yörükleri", *Uluslar arası Avrasya'da Göç Hareketleri: Orta Asya ve Anadolu'dan Balkanlara Yörükler Sempozyumu*, 1-3 Temmuz 2022, Bursa (tebliğ).

[18] Yusuf Oğuzoğlu, "Dizdar", *DİA*, C. IX, s. 481.

Oğuzoğlu, Yusuf, "Dizdar", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. IX, s. 480-481.

Pürlü, Kadir, "XV. Yüzyıl Sonlarında Ulu Yörük Teşekkülüne Bağlı İlbeyli Aşireti Vergi Mükelleflerinin Adları Üzerine Bir Değerlendirme", *Uluslar arası Avrasya'da Göç Hareketleri: Orta Asya ve Anadolu'dan Balkanlara Yörükler Sempozyumu*, 1-3 Temmuz 2022, Bursa (tebliğ).

Şahin, İlhan, *Osmanlı Döneminde Konar-Göçerler – Nomads in the Ottoman Empire*, İstanbul: Eren Yayıncılık, 2006.

Yaşar, Okan – Funda Örge Yaşar, "Ayvacık, Bayramiç, Çan, Ezine ve Yenice (Çanakkale İli) İlçelerinde Köy Adlarının Kaynakları", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. III, sy. 11 (2010), s. 599-611.

Ekler

1. Yenice Kalesi dizdarı Mustafa'nın kale muhafazasıyla ilgilenmeyip koyun sağımı mevsiminde koyunlarının yanına taşraya gidip kaleye üç ay boyunca uğramaması sebebiyle azledilmesi ve yerine eski Bozcaada dizdarı İlyas'ın tayin edilmesine dair timar tezkiresi sureti (BOA, DFE.RZ. nr. 1, s. 333/1).

Tîmâr-ı Dizdâr-ı Kal'a-i Yenice an-Tahvîl-i Mustafa

Hâsıl 3000

Mezkûr Mustafa içün aslında bu diyârdan olup bir tarîk-ile kal'a-i mezbûrda kapucı iken dizdârlık himmet olınup ecnebî ve hâricden kimesne olup kal'a-i mezbûrenün zabtına ve hıfzına mahall olmayup her zamânda fesâdı eksük olmayup hattâ koyun sağımı vaktinde ekser evkâtda üç ay mikdârı öyle kal'adan taşra koyunu yanında olur diyü Ayazmend kādîsı kal'a-i Mağnisa kethudâlığından ma'zûl olmış Ali nâm kimesne ile arz idüp ana ziyâde gelmeğin virilmeyüp zikr olan dizdârlık mahlûl olmağın mukaddemâ yevmî on akça ulûfe ile Bozcaada dizdârlığından ma'zûl olan İlyâs'a mezkûr dizdârlık sadaka olınup Dergâh-ı Mu'allâ'dan berât-ı hümâyûn içün tezkire virildi. Fî gurre-i Receb sene 925 [29 Haziran 1519].

2. Eğrigöz Kalesi dizdarı Seydi Ali'nin kaleye uğramayıp vazifesini ifa etmemesi, durumu soruşturan görevlilerle olmayacak bir üslupla konuşması vb. hareketleri sebebiyle dizdarlıktan azli ve yerine kalenin eski dizdarı Hızır'ın getirilmesine dair timar tezkiresi sureti (BOA, DFE.RZ., nr. 1, s. 183/1).

Nâhiye-i Simav der-Kütahya

Tîmâr-ı Hızır Dizdâr-ı Kal'a-i Eğrigöz an-Tahvîl-i Seydî Ali

Karye-i Kaman tâbi'-i Simav 2935, Karye-i Kenecler tâbi'-i m. 903, Karye-i Keyl-özi tâbi'-i Eğrigöz 1734. Yekûn 5566. Ber-mûceb-i emr-i sâbık 6000. Minhâ: Hâsıl-ı Hızır Dizdâr 5000. Hâsıl-ı âhar ber-vech-i nakd 1000.

İşbu dizdârlığa mutasarrıf olan Seydî Ali içün hisâra gelmeyüp dizdârlığı alaldan berü kal'aya bir kerre gelüp iki gice yatup ayrık gelmedi ve âdem gönderilüp da'vet olındukda *"Ben yurdumı koyup anda varmazın. Kime virürlerse virsünler!"* diyü cevâb virürmiş diyü Eğrigöz kādîsı arz idüp ve Simav'da olan kādî nâyibi dahı tahıl pazarında tahıl satup subaşı cânibinden öşr taleb olındukda âdemlerin muhkem lett idüp ve andan gayrı niçe isyân u tuğyân itdi diyü arz itmeğin girü eski sâhibi Hızır'a sadaka olınup Dergâh-ı Mu'allâ'dan berât-ı hümâyûn içün tezkire virildi. Tahrîren fî 21 Şevvâl sene 924 [26 Ekim 1518].